

Όταν γράφουμε επιστημονική εργασία **ΟΤΙΔΗΠΟΤΕ** χρησιμοποιούμε που μοιάζει με κάτι άλλο στο internet ή σε βιβλίο ή σε άλλη πηγή ή απλά μας επηρέασε στην διατύπωση συγκεκριμένης άποψης μας **πρέπει να αναφέρεται** στην βιβλιογραφία και ως αντίστοιχη παραπομπή στο κείμενό μας. Αυτό δεν σημαίνει ότι το βάζουμε αυτούσιο. Όποτε κατ' εξαίρεση παρατίθεται μία φράση αυτούσια τότε εκτός από την παραπομπή και την βιβλιογραφική αναφορά πρέπει να μπαίνει και σε εισαγωγικά.

Μέθοδος Harvard

Κατά την πλέον αποδεκτή μέθοδος στα περισσότερα διεθνή συνέδρια-δημοσιεύσεις η βιβλιογραφία δομείται με **ορθογραφική σειρά επώνυμου** συγγραφέα οπότε μέσα στο κείμενο οι παραπομπές δεν είναι προφανώς με την ίδια σειρά που αναγράφονται στο τμήμα της βιβλιογραφίας. Σε αυτήν την περίπτωση οι παραπομπές στο κείμενο **δεν** γίνονται αριθμητικά π.χ. [3] αλλά μέσα σε παρενθέσεις περιλαμβάνονται τα επώνυμα (έως και 4) και το αρχικό γράμμα του ονόματος του κάθε συγγραφέα ακολουθεί η Χρονολογία έκδοσης π.χ. [Δημητρίου, 2002] βλ. και παραδείγματα που ακολουθούν. Αυτή η μέθοδος είναι πιο βολική καθώς ακόμα και αν προτεθούν πηγές δεν πρέπει να αλλάξουμε αριθμήσεις σε όλα τα υπόλοιπα είτε στο κυρίως κείμενο της εργασίας είτε στην βιβλιογραφία.

Αντίστοιχα στην βιβλιογραφία αναγράφονται **ΟΛΕΣ** οι πηγές με βάση συγκεκριμένους κανόνες. Για την πλήρη παρουσίαση των κανόνων όπως αναλύθηκαν και κατά τις διαλέξεις του μαθήματος μπορείτε να προσπελάσετε στο:

http://www.usq.edu.au/library/Breeze/Fac_Business/HarvardAGPS/

Γενικά οι κανόνες μπορούν να περιγραφούν συνοπτικότερα από τα παρακάτω:

Η βιβλιογραφία πρέπει να έχει γενικά την μορφή :

Επώνυμο Συγγραφέα, Αρχικό γράμμα ονόματος συγγραφέα ., Επώνυμο 2^ο Συγγραφέα, Αρχικό γράμμα ονόματος 2^ο συγγραφέα ... Επώνυμο ν-^οστού Συγγραφέα, Αρχικό γράμμα ονόματος ν-^οστού συγγραφέα Έτος, «Τίτλος σε εισαγωγικά και συνήθως πλάγια εκτός αν είναι άρθρο από περιοδικό οπότε σε εισαγωγικά όχι πλάγια» , Τίτλος περιοδικού πλάγια (αν πρόκειται για περιοδικό), (Ημερομηνία έκδοσης και τεύχος- σελίδα αν πρόκειται για περιοδικό), Πόλη έκδοσης, Εκδοτικός Οίκος, χρονολογία τελευταίας έκδοσης αν είναι βιβλίο

Παρατηρήσεις:

Στη συνέχεια, παρουσιάζονται με **αναλυτικό τρόπο και χρήση παραδειγμάτων** οι σημαντικότερες περιπτώσεις του συστήματος βιβλιογραφικής καταγραφής. Πιο συγκεκριμένα:

1. Οι τίτλοι βιβλίων και περιοδικών σε πλάγια γραφή (italics)
2. Κάθε αναφορά αρχίζει με το επίθετο του συγγραφέα ακολουθούμενο από το αρχικό του μικρού ονόματος και την ημερομηνία της έκδοσης
3. Αν πρόκειται για συγγραφέα, ο οποίος δημοσίευσε κάποιο **βιβλίο**, τότε μετά το επώνυμο και το αρχικό γράμμα του ονόματος ακολουθεί το έτος έκδοσης του βιβλίου σε παρένθεση, ο τίτλος του βιβλίου με πλάγιους χαρακτήρες, ο τόπος και ο εκδοτικός οίκος.

Παραδείγματα:

- Γεωργούσης, Π. (1998). *Η Αξιολόγηση των μαθητών με βάση το φάκελο υλικού: portfolio assessment, μια νέα τάση στην εκπαιδευτική αξιολόγηση*. Αθήνα: Δελφοί.
- Balshaw, M. (2002). *Teaching assistants: practical strategies for effective classroom support*. London: Fulton.

4. Αν πρόκειται για συγγραφέα, ο οποίος δημοσίευσε **άρθρο σε κάποιο περιοδικό**, τότε μετά το ονοματεπώνυμο ακολουθεί το έτος έκδοσης του περιοδικού σε παρένθεση, ο τίτλος του άρθρου, ο τίτλος του περιοδικού με πλάγιους χαρακτήρες, το τεύχος του περιοδικού και ο αριθμός των σελίδων του άρθρου.

Παραδείγματα:

- Γιαλουρίδης, Γ. (2002). Φάκελος επιτευγμάτων: η άλλη διάσταση της αξιολόγησης του μαθητή. *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, 124, 122-124.
- Bajaj, M. (2004). Human rights education student self-conception in the Dominican Republic. *Journal of Peace Education*, 1, 1-16.

5. Αν πρόκειται για συγγραφέα, ο οποίος δημοσίευσε **εισήγηση** η οποία συμπεριλαμβάνεται **στον τόμο των πρακτικών κάποιου συνεδρίου ή ημερίδας** ή έγραψε **κεφάλαιο σε κάποιο συλλογικό τόμο**, τότε η διαδικασία είναι συναφής με εκείνες που προαναφέρθηκαν, με τη διαφορά ότι χρησιμοποιείται μετά τον τίτλο της εισήγησης ή του κεφαλαίου ο όρος [Στο] ή [In] και ακολουθεί ο επιμελητής των πρακτικών ή του τόμου με τη συντομογραφία [Επιμ.] ή [Ed.] / [Eds.]. Σ' αυτό το σημείο, παρουσιάζεται πρώτα το όνομα του επιμελητή και μετά το επίθετό του.

Παραδείγματα:

- Καδιανίκη, Μ. (2002). Ετεροαξιολόγηση και αυτοαξιολόγηση ως μέσο διερεύνησης του επικοινωνιακού κλίματος της σχολικής τάξης: ποιοτική προσέγγιση. Στο Γ. Μπαγάκης (Επιμ.), *Ο εκπαιδευτικός ως ερευνητής*. Αθήνα: Μεταίχμιο, 367-374.
- Fraser, B. (1994). Research on classroom and school climate. In D. Gabel (Ed.), *Handbook of research on science teaching and learning*. New York: Macmillan, 493-541.
- Fraser, B. (1998). Science learning environments: assessment, effects and determinants. In B. Fraser & K. Tobin (Eds.), *International handbook of science education*. Dordrecht, The Netherlands: Kluwer Academic Publishers, 527-563.

6. Αν πρόκειται για **αδημοσίευτη εισήγηση σε κάποιο συνέδριο ή ημερίδα ή σεμινάριο**, τότε στην παρένθεση που αφορά το έτος αναφέρεται και η ημερομηνία, ενώ μετά τον τίτλο γίνεται αναφορά στο ότι πρόκειται για αδημοσίευτη εισήγηση.

Παραδείγματα:

- Μαγγόπουλος, Γ. (2005, 14 Μαΐου). *Αξιολόγηση του έργου των εκπαιδευτικών*. Εισήγηση που παρουσιάστηκε στο 3ο Πανελλήνιο Συνέδριο "Κριτική, δημιουργική, διαλεκτική σκέψη στην Εκπαίδευση: θεωρία και πράξη". Αθήνα.
- Lanktree, C. (1991, January 29). *Early data on the trauma symptom checklist for children*. Paper presented at the meeting of the American Professional Society on the Abuse of Children. San Diego.

7. Αν πρόκειται για δυο ή περισσότερους συγγραφείς, τότε ακολουθείται η διαδικασία που περιγράφηκε παραπάνω, με τη διαφορά ότι διαχωρίζουμε τους συγγραφείς με κόμμα και πριν τον τελευταίο χρησιμοποιούμε το σύμβολο [&]. Αν πρόκειται για περισσότερους των 4 συγγραφέων τότε στην παραπομπή στο κείμενο αναφέρουμε τον πρώτο και στη συνέχεια χρησιμοποιούμε το σύμβολο [κ. ά.] (= και άλλοι), αν πρόκειται για ελληνόγλωσση αναφορά ή το συνώνυμο σύμβολο [et al.], αν πρόκειται για ξενόγλωσση και στην βιβλιογραφία τους αναφέρουμε όλους.

Παραδείγματα:

- Ζμπάινος, Δ., & Hallam, S. (2002). Βαθμολόγηση στο δημοτικό σχολείο: προς τη δημιουργία ενός μοντέλου των παραγόντων και των πρακτικών που την επηρεάζουν. *Σύγχρονη Εκπαίδευση*, 123, 35-47.
- Παπαδόπουλος, Ν., Αθανασιάδης, Η., Γιοκρούση-Κολς, Δ., & Θερμός, Η. (1993). Το σχολικό κλίμα: θέσεις και κρίσεις των καθηγητών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. *Το Βήμα των Κοινωνικών Επιστημών*, 10, 139-155.

8. Αν η συγγραφή ενός βιβλίου έχει υλοποιηθεί από **ομάδα συγγραφέων** που δεν αναφέρονται ονομαστικά και αναφέρεται μόνο ο φορέας που υπό την **εποπτεία** του συντελέστηκε η συγγραφή, τότε **μνημονεύεται ο φορέας ως συγγραφέας του βιβλίου**. Παρεμφερής είναι και ο τρόπος γραφής στην περίπτωση λεξικών και εγκυκλοπαιδειών.

Παραδείγματα:

- Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (1999). *Εκπαιδευτική έρευνα στην πράξη*. Πάτρα: Ε.Α.Π.
- Organisation for Economic Co-operation and Development (2004). *PISA Learning for Tomorrow's World First Results from PISA 2003*. Paris: O.E.C.D.

9. Αν πρόκειται για **πανεπιστημιακές σημειώσεις**, τότε μετά τον τίτλο ακολουθεί μέσα σε αγκύλες, ο όρος [πανεπιστημιακές σημειώσεις].

Παράδειγμα:

- Θεοδώρου, Α. (2005). *Εισαγωγή στο θαλάσσιο περιβάλλον* [πανεπιστημιακές σημειώσεις]. Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Τμήμα Περιβάλλοντος, Χειμερινό εξάμηνο 2004-2005. Μυτιλήνη.

10. Αν η **έκδοση** του βιβλίου ή του τόμου **δεν είναι η 1^η**, τότε μετά τον τίτλο αναγράφουμε τον αριθμό της έκδοσης μέσα σε παρένθεση.

Παραδείγματα:

- Δημητρόπουλος, Ε. (1998). *Εκπαιδευτική αξιολόγηση – μέρος πρώτο: η αξιολόγηση της εκπαίδευσης και του εκπαιδευτικού έργου* (4^η έκδ.). Αθήνα: Γρηγόρης.
- Henneman, K. (2000). *Problemen van gevorderde spellers: signalering, diagnostiek en begeleiding* (2nd ed.). Bussum, The Netherlands: Coutinho.

11. Αν δεν αναφέρεται εκδοτικός οίκος στο βιβλίο ή τον τόμο, τότε στη θέση του εκδοτικού οίκου αναγράφουμε τη συντομογραφία [εκδ. ίδιου/ας] ή τη συντομογραφία [εκδ. συγγρ.] ή τη λέξη [αυτοέκδοση] ή το συνώνυμο όρο [Author].

Παραδείγματα:

- Καίλα, Μ. (1999). *Ο εκπαιδευτικός στα όρια της παιδαγωγικής σχέσης*. Αθήνα: εκδ. ίδιας.
- Larson, J. (2005). *Estimated resident population by age and sex*. Canberra: Author.

12. Αν δεν αναφέρεται ο χρόνος έκδοσης του βιβλίου ή του τόμου, τότε στην παρένθεση, γράφουμε τη συντομογραφία [χ.χ.] (=χωρίς χρονολογία) ή το συνώνυμο όρο [n.d.] (=no date).

Παραδείγματα:

- Παρασκευόπουλος, Ι. (χ.χ.). *Μεθοδολογία επιστημονικής έρευνας*. Αθήνα: εκδ. ίδιου.
- Mitchell, T. (n. d.). *People in Organisations: an introduction to organizational behavior*. New York: Mc Graw Hill.

13. Αν ένα βιβλίο ή άρθρο ή εισήγηση είναι **μεταφρασμένα** στην ελληνική, τότε, μετά τον τίτλο, γράφεται μέσα σε παρένθεση το ονοματεπώνυμο του μεταφραστή.

Παραδείγματα:

- McBeath, J. (2001). Το Σχολείο που μαθαίνει. Στο Γ. Μπαγάκης (Επιμ.), *Αξιολόγηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων και σχολείου: εκπαιδευτική αξιολόγηση: πώς;* (Μ. Δεληγιάννη, Μεταφρ.). Αθήνα: Μεταίχμιο, 157-166.
- Laplace, P. (2002). *A philosophical essay on probabilities* (F. Truscott, Trans.). New York: Dover.

14. Αν ένας **συγγραφέας έχει δημοσιεύσει στο ίδιο έτος περισσότερα του ενός έργα (βιβλία, άρθρα, κ.λπ.)**, τότε τα διακρίνουμε προσθέτοντας **δίπλα ακριβώς από το έτος μικρά γράμματα α, β, γ, κ.τ.λ. ή τα λατινικά γράμματα a, b, c, κ.τ.λ.**

Παράδειγμα:

- Φλουρής, Γ. (1995α). Αναντιστοιχία εκπαιδευτικών σκοπών, αναλυτικού προγράμματος και εκπαιδευτικών μέσων: μερικές όψεις της εκπαιδευτικής αντιφατικότητας, στο: *Ελληνική εκπαίδευση: προοπτικές ανασυγκρότησης και εκσυγχρονισμού*. Αθήνα: Σείριος, 328-367.
- Φλουρής, Γ. (1995β). Αρχιτεκτονική της νόησης και της διδασκαλίας. Στο Η. Ματσαγγούρας (Επιμ.), *Η εξέλιξη της διδακτικής*. Αθήνα: Gutenberg, 231-275.

15. **Προσοχή** λόγω της «μεταβλητότητας» των περιεχομένων στο διαδίκτυο **είναι υποχρεωτικό να αναφέρεται και το: Ανακτήθηκε την ΗΗ/ΜΜ/ΕΕΕΕ** όταν αναφερόμαστε σε διαδικτυακές πηγές.

Αν η βιβλιογραφική πηγή είναι κάποιο **ηλεκτρονικό βιβλίο ή άρθρο από περιοδικό του διαδικτύου**, μετά τα στοιχεία του άρθρου θα πρέπει να αναφέρεται και ο δικτυακός τόπος με τη φράση [Διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο <http://vv...>] ή την αντίστοιχη φράση [Available on <http://vv...>] και **ανακτήθηκε (retrieved on) την ΗΗ/ΜΜ/ΕΕΕΕ**

Παραδείγματα:

- Δούβλη, Γ. (2004). Διδακτικές προσεγγίσεις σε πολυπολιτισμικές τάξεις. *Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων*, 9, 5-18. Διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο <http://www.pi-schools.gr/publications/epitheorisi/teyxos9>, Ανακτήθηκε στις 10/2/2006.
- Eurydice (2004). *Evaluation of schools providing compulsory education in Europe*. Available on <http://www.eurydice.org/documents/evals/en/frameset.html>, Ανακτήθηκε στις 29/2/2008.

- Taba, H. (2002). What is evaluation up to and up against in intergroup education. *Journal of Curriculum and Supervision*, 20, 3, 257-262. Available on <http://web9.epnet.com>, Retrieved on 10/05/2009.

16. Το ίδιο ισχύει και όταν η βιβλιογραφική πηγή είναι οποιοδήποτε άλλο κείμενο, το οποίο εντοπίστηκε σε κάποια ιστοσελίδα του διαδικτύου, μετά τα στοιχεία του άρθρου θα πρέπει να εμφανίζεται ο δικτυακός τόπος με τη φράση [Ανακτήθηκε στις ... από το δικτυακό τόπο <http://vn...>] ή την αντίστοιχη φράση [Retrieved on ... from <http://vn...>].

Παραδείγματα:

- Κοττάκης, Μ. (2005). *Ο μύθος της παραπαιδείας*. Ανακτήθηκε στις 5-4-2005 από το δικτυακό τόπο <http://www.oefe.gr/img>.
- Eurydice (2005). France: Primary Education. *Eurydice*. Retrieved on 3-6-2005 from <http://www.eurydice.org/eurydice>.

17. Αν πρόκειται για έναν αρθρογράφο, ο οποίος δημοσίευσε άρθρο σε κάποια εφημερίδα ή περιοδικό (εβδομαδιαίο, μηνιαίο, κ.τ.λ.), τότε μετά το ονοματεπώνυμο του αρθρογράφου ακολουθούν σε παρένθεση το έτος, η ημερομηνία και ο μήνας του φύλλου αν πρόκειται για ελληνόγλωσση εφημερίδα ή περιοδικό ενώ αν πρόκειται για ξενόγλωσση, το έτος ο μήνας και η ημερομηνία. Για την περίπτωση που δεν αναφέρεται ο συγγραφέας στην εφημερίδα δείτε τις συγκεκριμένες οδηγίες από την online παρουσίαση.

Παραδείγματα:

- Αναστασόπουλος, Δ. (2005, 8 Ιουνίου). Αναζητώντας το Νεπάλ. *Ελευθεροτυπία*, Α4.
- Schwartz, J. (2003, September 14). Obesity affects social status. *The Washington Post*, 3-4.
- Posner, M. (1993, October). Seeing the mind. *Science*, 262, 673-674.

18. Αν για ένα συγγραφέα υπάρχουν περισσότερες από μια βιβλιογραφικές αναφορές, τότε πρώτη τοποθετείται η παλαιότερη και τελευταία η νεότερη χρονικά βιβλιογραφική αναφορά.

Παράδειγμα:

- Αθανασίου, Α. (2000). *Αξιολόγηση της Επίδοσης του Μαθητή στο Σχολείο και του Διδακτικού Έργου*. Ιωάννινα: εκδ. ιδίου.
- Αθανασίου, Α. (2001). Λάθη των Μαθητών στη Γραπτή Έκφραση και ο Ρόλος τους στη Διαδικασία Διδασκαλίας και Μάθησης.

19. Αν για ένα συγγραφέα υπάρχουν περισσότερες από μια βιβλιογραφικές αναφορές, τότε πρώτα τοποθετούνται αυτές όπου είναι μοναδικός συγγραφέας και στη συνέχεια οι από κοινού με άλλους αναφορές.

Παραδείγματα:

- Βρεττός, Γ. (1996). Αποκωδικοποίηση της Μη Λεκτικής Συμπεριφοράς του Εκπαιδευτικού από Μαθητές του Δημοτικού Σχολείου. *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, 24, 103-124.
- Βρεττός, Γ., Καψάλης, Α. (1994). *Αναλυτικά Προγράμματα*. Θεσ/νίκη: Art of Text.
- Λάμνιαν, Κ. (1999). Νεότερη μορφή: Μορφές Λογικής και Επιρροές στις Διαδικασίες Συγκρότησης της Σχολικής Γνώσης. *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, 29, 7-33.
- Λάμνιαν, Κ. (2001). Εκπαιδευτική Αξιολόγηση: Από τις Μεροληψίες της 'Αντικειμενικότητας' στη Ρευστότητα των Αυθύπαρκτων Λογικών. Στο Γ. Μπαγάκης (Επιμ.), *Αξιολόγηση Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων και Σχολείου: Εκπαιδευτική Αξιολόγηση: Πώς*. Αθήνα: Μεταίχμιο, 79-88.
- Λάμνιαν, Κ., Τσατσαρώνη, Α. (1999). Σχολική Γνώση και Πρακτικές Αξιολόγησης: Ο Ρόλος τους σε Σχέση με την Αποτυχία στο Σχολείο και τον Κοινωνικό Αποκλεισμό, Στο Ν. Πετρουλάκης (Επιμ.), *Σχολική Αποτυχία και Κοινωνικός Αποκλεισμός: Πρακτικά Η' Διεθνούς Επιστημονικού Συνεδρίου*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, 125-154.

Ακολουθούν επιπλέον παραδείγματα ανά διαφορετικό τύπο αναφερόμενης πηγής:

Βιβλίο

Λέκκας Θ. (1996), *Περιβαλλοντική Μηχανική Ι. Διαχείριση Υδατικών Πόρων*, Cosmos ΕΠΕ, Αθήνα.

Κεφάλαιο σε βιβλίο

Lekkas T.D., (2003) Occurrence and Regulation of Chlorination By-Products in Drinking Water, in Haloforms and Related Compounds in Drinking Water, Series: *The Handbook of Environmental Chemistry*, O. Hutzinger, Editor-in-Chief, Vol. 5: Water Pollution, A. Nikolaou, Editor, Springer-Verlag, Berlin, Germany

Άρθρο σε περιοδικό

- Παντελάκης Ι.Σ., Παρασκευάς Π.Α., Λέκκας Θ.Δ. (1997), Ανάπτυξη Έμπειρων Συστημάτων στη Διαδικασία Αυτομάτου Ελέγχου της Ενεργού Ιλύος, *Τεχνικά Χρονικά - Επιστημονική Έκδοση του ΤΕΕ*, V, 1-2, 25-31.
- Nikolaou A.D., Golfinopoulos S.K., Kostopoulou M.N., Kolokythas G.A., Lekkas T.D. (2002), Determination of volatile organic compounds in surface water and treated wastewater in Greece, *Water Research*, 36, 11, 2883-2890

Ανακοίνωση ή εισήγηση σε πρακτικά Συνεδρίου

Κολοκυθιάς Γ., Χαραλαμπίδης Δ., Παρασκευάς Π., Λέκκας Θ., (1999) Κατανάλωση Ενέργειας στη Μονάδα Επεξεργασίας Υγρών Αποβλήτων στα Νησιά του Αιγαίου και Δυνατότητα κάλυψης με Αιολική Ενέργεια, 6^ο Συνέδριο Περιβαλλοντικής Επιστήμης και Τεχνολογίας, Πυθαγόρειον, Σάμου, Τόμος Γ', σελ. 161-169, Σεπτέμβριος 1999.

Lekkas T., Kolokythas G., Nikolaou A., Kostopoulou M., Kotrikla A., Gatidou G., Thomaidis N., Golfinopoulos S., Makri Ch., Babos D., Vagi M., Stasinakis A., Petsas A., (2001) Existence of priority pollutants in Greek surface waters and legal instruments for their protection in compliance with 76/464/EEC directive, 7th Conference on Environmental Science and Technology, Hermoupolis, Syros, Vol. II, pp. 524-533, 3-6 September 2001.

Αναφορά σε ιστοσελίδες

- E.E.A (2006). European Environmental Agency. Policy analysis. Ανακτήθηκε στις 10 Φεβρουαρίου 2006 από: <http://www.eea.eu.int>
- ΥΠ.Ε.ΧΩ.ΔΕ (2006β). Ειδική Υπηρεσία Επιθεωρητών Περιβάλλοντος. Ανακτήθηκε στις 5 Φεβρουαρίου 2006 από : <http://www.minenv.gr/eyep/profil/general.html>

Άλλο παράδειγμα βιβλιογραφίας με την ίδια μέθοδο (απλά διαχωρίζεται σε ξενόγλωσση και ελληνόφωνη):

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία

- Cohen L., & Manion L., (1980), *Research Methods in Education*, London: Routledge.
- EEA (European Environment Agency), (2002), *Annual European Community CLRTAP emission inventory 1990-2000*. Copenhagen: EEA.
- E.E.A (2005). European Environmental Agency. Policy analysis. Ανακτήθηκε στις 10 Φεβρουαρίου 2005 από: <http://www.eea.eu.int>
- Robson C., (1993), *Real World Research: A resource for social scientists and practitioner-researchers.*, Oxford, UK: Blackwell.
- UN, (1992), Report of the United Nations conference on environment and development, Rio de Janeiro: UN editions.
- UNEP, (2000), *GEO-2000, Global Environmental Outlook*. United Nations.
- UNESCO, (1978), *Intergovernmental Conference on Environmental Education*, (Tbilisi, USSR, 14-26 October 1977). Final Report.

Ελληνόφωνη

- Γεωργόπουλος Α., (2002), Περιβαλλοντική ηθική, Gutenberg: Αθήνα.
- Δημητρίου Α., Χατζηνικήτα Β., Βαλανίδης Ν., (2002), Διερεύνηση της συμβολής των πολιτών στην προστασία του περιβάλλοντος. 1ο Περιβαλλοντικό Συνέδριο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη 1-4 Μαρτίου 2002, Θεσσαλονίκη: Ένωση Ελλήνων Χημικών (Παράρτημα Μακεδονίας), Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, σελ. 424-431.
- Κοσκινάς Κ., (2000), Περιβάλλον και αναβάθμιση της ποιότητας της ζωής. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- ΥΠ.Ε.ΧΩ.ΔΕ (2005α), Ειδικά Θέματα - Αφιέρωματα. Ανακτήθηκε στις 5 Φεβρουαρίου 2005 από: <http://www.minenv.gr>
- ΥΠ.Ε.ΧΩ.ΔΕ (2005β), Ειδική Υπηρεσία Επιθεωρητών Περιβάλλοντος. Ανακτήθηκε στις 5 Φεβρουαρίου 2005 από: <http://www.minenv.gr/eyep/profil/general.html>

[Όπως πάντα μπορείτε να αναρτήσετε απορίες στην κατάλληλη περιοχή](#)

συζητήσεων (forum) του ιστοχώρου του μαθήματος.